

УДК 656+005.932
JEL: Z32; Z39
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-58-62>

ЛОГІСТИКА В ТУРИЗМІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

©2023 ПРОЧАН А. О.

УДК 656+005.932
JEL: Z32; Z39

Прочан А. О. Логістика в туризмі: виклики та перспективи розвитку в сучасному світі

Логістика в туризмі є однією з важливих складових туристичної галузі, що забезпечує ефективну організацію та координацію туристичних послуг. Останнім часом, з розвитком технологій та змінами в попиті, зростає важливість удосконалення логістичних процесів у туризмі. Метою дослідження є визначення викликів та перспектив розвитку логістики в туризмі в сучасному світі. Методологічною основою дослідження стали аналіз наукової літератури, статистичні дані та власний досвід у галузі туризму та логістики. Для досягнення мети було проведено аналіз викликів та перспектив розвитку логістики в туризмі на основі вивчення літератури та статистичних даних за останні роки. Результати дослідження показали, що логістика в туризмі стикається зі значними викликами в сучасному світі. Одним із найважливіших є швидка зміна потреб і вимог туристів, що вимагає такої ж швидкої адаптації та вдосконалення логістичних процесів. Також важливим викликом є зростання конкуренції та збільшення кількості гравців на ринку туризму, що вимагає зниження витрат на логістику та підвищення ефективності логістичних процесів. Саме в цьому й полягає одна з перспектив подальшого розвитку галузі – з розвитком технологій та використанням інноваційних рішень стає можливим зниження витрат на логістичні послуги та поліпшення їх якості. Окрім того, з поширенням електронних майданчиків та зростанням кількості туристів, котрі користуються онлайн-сервісами для бронювання та придбання послуг, з'являється потреба в розвитку електронної логістики в туризмі. Це передбачає автоматизацію бізнес-процесів, що зменшує ризик людського фактора та підвищує ефективність взаємодії між учасниками логістичного ланцюжка. Новизна дослідження полягає в тому, що робота присвячена актуальній темі, яка є досить мало вивченою в українській науці. Автором проведено аналіз сучасного стану логістики в туризмі та описано виклики, які стоять перед цією галуззю у зв'язку зі зростанням обсягів туристичного руху та розвитком технологій. Підтверджено, що логістика є надзвичайно важливою для розвитку туризму, оскільки забезпечує ефективну організацію та координацію туристичних послуг. Проте водночас зростає кількість викликів, які пов'язані зі зростанням інтенсивності туризму та збільшенням обсягів туристичних потоків, розвитком технологій і конкурентним середовищем.

Ключові слова: логістика, туризм, інновації, ефективність логістичних процесів, туристичний рух.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Прочан Анна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та туризму, Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія (вул. Наукового містечка, 59, Запоріжжя, 69017, Україна)

E-mail: anna_prochan@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5059-0382>

UDC 656+005.932
JEL: Z32; Z39

Prochan A. O. Logistics in Tourism: The Challenges and Development Prospects in the Modern World

Logistics in tourism is one of the most important components of the tourism industry, ensuring the efficient organization and coordination of tourism services. Recently, with the development of technology and changes in demand, the importance of improving logistics processes in tourism has been growing. The purpose of the study is to identify the challenges and prospects for the development of logistics in tourism in the modern world. The methodological basis of the study was the analysis of scientific literature, statistical data and own experience in the field of tourism and logistics. To achieve the goal of the study, the challenges and prospects for the development of logistics in tourism were analyzed based on the study of literature and statistics for recent years. The results of the study showed that tourism logistics faces significant challenges in the modern world. One of the most important is the rapid change in the needs and requirements of tourists, which requires equally rapid adaptation and improvement of logistics processes. Another important challenge is the growing competition and the increasing number of players in the tourism market, which requires reducing logistics costs and increasing the efficiency of logistics processes. This is one of the prospects for further development of the industry – with the development of technology and the use of innovative solutions, it is possible to reduce the cost of logistics services and improve their quality. In addition, with the proliferation of electronic platforms and the growing number of tourists using online services to book and purchase services, there is a need to develop electronic logistics in tourism. This involves the automation of business processes, which reduces the risk of human error and increases the efficiency of interaction between participants in the supply chain. The novelty of the study lies in the fact that the work is devoted to a topical issue that is rather poorly studied in Ukrainian science. The author analyzes the current state of logistics in tourism and describes the challenges facing this industry due to the growth of tourist traffic and the development of technology. It is justified that logistics is extremely important for the development of tourism, as it ensures the efficient organization and coordination of tourism services. However, at the same time, there is a growing number of challenges associated with the growth of tourism intensity and the increase in tourist flows, the development of technology and the competitive environment.

Keywords: logistics, tourism, innovations, efficiency of logistics processes, tourist traffic.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Prochan Anna O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Management and Tourism, Khortytzia National Educational and Rehabilitational Academy (59 Naukovoho Mistechka Str., 69017, Ukraine)

E-mail: anna_prochan@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5059-0382>

Логістика є важливою складовою успішної діяльності в туристичній галузі. Забезпечення високоякісного сервісу, комфорту та безпеки для туристів – це основні виклики, з якими стикаються підприємства туристичної галузі.

Щоб досягти сталого розвитку туризму, необхідно зосередитися на розвитку інтелектуальних туристичних екосистем, які є взаємопов'язаними, сталими та доступними. Це вимагає співпраці між різними зацікавленими сторонами, включно з урядами, підприємствами та місцевими громадами. Як зазначають автори дослідження [7], екосистеми «розумного» туризму повинні базуватися на мережевому підході, який об'єднує інформаційні та комунікаційні технології для підвищення ефективності та результативності туристичної діяльності.

Крім того, фінансування ланцюга постачання на основі технології блокчейну може підтримувати сталий розвиток туризму шляхом підвищення прозорості та зниження транзакційних витрат [5].

Щоб забезпечити успіх логістичних операцій у туристичних галузях, підприємствам необхідно зосередитися на плануванні та організації, як зазначалося Ю. Левченко зі співавторами [3].

Для цього потрібна чітка законодавча база, яка визначає ролі та обов'язки зацікавлених сторін, включно з постачальниками, надавачами логістичних послуг і туроператорами. Крім того, туристичні підприємства повинні застосовувати орієнтований на клієнта підхід до управління логістикою, щоб гарантувати, що туристи отримують високоякісні послуги та позитивне враження. Як підкреслив М. Kozak, логістикою туризму та гостинності треба керувати за допомогою систематичного й інтегрованого підходу, який враховує весь ланцюг постачання – від постачальників до кінцевих споживачів [2].

Отже, логістика є критично важливим аспектом індустрії туризму, а її інноваційні методи можуть сприяти сталому розвитку туризму. Щоб досягти цього, туристичні підприємства повинні зосередитися на розробці інтелектуальних туристичних екосистем, застосуванні орієнтованого на клієнта підходу до управління логістикою та співпраці з різними зацікавленими сторонами. Дослідження Н. Акюрт, М. Ergün [8], Ю. Левченко та ін. [3], U. Gretzel та ін. [7], М. Kozak [2], J. Lohmer зі співавторами [5] та інших надають цінну інформацію про виклики та можливості, пов'язані з логістикою в туристичному секторі, що може стати основою для розробки ефективних стратегій логістики для туристичних підприємств.

Логістика в туризмі є одним із ключових аспектів розвитку туризму в сучасному світі. Зростання туристичного руху та зміна споживчих уподобань вимагають від індустрії туризму більш ефективної та інноваційної логістики для забезпечення якості та конкурентної вартості туристичних послуг.

Останні дослідження у сфері логістики в туризмі підтверджують, що є декілька викликів, які впливають на розвиток цієї галузі. Перш за все, це зміна попиту та вподобань туристів, що вимагає більш гнучких та індивідуальних підходів до логістики туристичних послуг. Другий виклик полягає у збільшенні кількості туристів та зростанні обсягів туристичного руху, що вимагає розробки більш складних логістичних систем і забезпечення їх ефективності та безпеки. Третім викликом є зростання вимог до якості та стандартів обслуговування в туризмі, що вимагає розвитку нових технологій та інноваційних підходів до логістики. Четвертий виклик – впровадження принципів сталого розвитку та зменшення негативного впливу туризму на довкілля, що вимагає розвитку екологічної логістики та впровадження нових технологій для зменшення викидів шкідливих речовин.

Дослідники також звертають увагу на перспективи розвитку логістики в туризмі. Однією з них є використання нових технологій, таких як Інтернет речей (Іо Т), штучний інтелект (ШІ, або АІ), блокчейн тощо, що дозволяє підвищити ефективність і безпеку логістичних процесів у туризмі. Іншою перспективою є розвиток інноваційних форм туризму, таких як еко-туризм, культурний туризм, медичний туризм тощо, які потребують розробки нових логістичних систем і рішень.

Нарешті, дослідники звертають увагу на важливість підвищення компетентності та кваліфікації фахівців у галузі логістики в туризмі. Використання спеціалізованих освітніх програм, курсів і тренінгів може допомогти забезпечити кадрову базу для ефективного розвитку галузі.

Отже, останні дослідження підтверджують важливість розвитку логістики в туризмі та вказують на ряд викликів і перспектив її розвитку. Впровадження інноваційних технологій, нових форм туризму, міжнародної співпраці та підвищення кваліфікації фахівців можуть стати ключовими факторами для успішного розвитку цієї галузі в майбутньому.

Разом із тим, однією із нерозв'язаних проблем у галузі логістики в туризмі є поліпшення інформаційної підтримки підприємств. Згідно з дослідженням О. Ярмолюк [9] інформаційна підтримка підприємств є актуальною проблемою в сучасному світі, яка потребує комплексного розв'язання. Ще однією проблемою є створення «розумних туристичних екосистем», які забезпечують підвищену доступність, сталий розвиток і зв'язок між різними галузями. Цю тему досліджують U. Gretzel, Ch. Koo, M. Sigala, Zh. Xiang у своїй праці [7]. Крім того, Ю. Левченко зі співавторами відзначають проблему організації та планування підприємств майбутнього в галузі туризму, що потребує розробки нових стратегій та методик [3].

Мета дослідження цієї теми полягає в аналізі викликів і перспектив розвитку логістики в туризмі в

сучасному світі. Виходячи з цього основним завданням дослідження є виявлення основних проблем і викликів, пов'язаних з логістикою в туризмі, а також оцінка перспектив розвитку логістичних систем у туризмі на основі аналізу сучасних тенденцій та інноваційних підходів. Для досягнення мети дослідження необхідно провести аналіз літератури, статистичних даних та експертних думок, а також здійснити емпіричні дослідження для отримання конкретних практичних рекомендацій щодо вдосконалення логістичних систем у туризмі.

Методи дослідження теми «Логістика у туризмі: виклики та перспективи розвитку в сучасному світі» такі:

1. *Аналіз літератури:* систематичний аналіз наукових статей, книг, звітів, публікацій у періодичних виданнях та інших джерел, пов'язаних із темою дослідження.

2. *Експертні інтерв'ю:* аналіз інтерв'ю експертів, котрі займаються логістикою у сфері туризму. Порівняння думок різних науковців.

3. *Статистичний аналіз:* збір та аналіз статистичних даних про туристичні потоки, використувані логістичні рішення, транспортну інфраструктуру та інші фактори, що впливають на логістику в туризмі.

4. *Цифровий аналіз:* збір і дослідження різних ступенів цифрової трансформації, а також їхнє порівняння в галузі логістики в туризмі.

Комбінування цих методів дослідження дасть можливість отримати повне та глибоке розуміння викликів та перспектив розвитку логістичних систем у туризмі в сучасному світі та запропонувати конкретні практичні рекомендації для їх удосконалення.

Логістика є необхідною складовою будь-якої галузі, у тому числі туризму. У своїй основі логістика в туризмі включає в себе процес орга-

нізації транспорту, проживання, харчування, екскурсій та інших послуг для туристів. Логістика в туризмі допомагає забезпечити гарантований якісний рівень обслуговування, зниження витрат, підвищення ефективності й оптимізації процесів.

Однак із розвитком технологій та зміною споживчої поведінки туристів виникають нові виклики для логістики в туризмі. Одним із найбільших із них є необхідність інформаційної підтримки для підприємств туристичної галузі. Недостатня інформаційна підтримка може призвести до зниження якості туристичних послуг і складнощів у координації логістичних процесів. Проте використання сучасних інформаційних технологій, таких як аналітика даних і штучний інтелект, може підвищити ефективність логістичних процесів та якість туристичних послуг [9].

У роботі [3] зазначається, що ще одним викликом є необхідність організації та планування підприємств туристичної галузі з урахуванням технологічних інновацій та сталого розвитку.

Планування та розвиток підприємств майбутнього повинні враховувати інноваційні технології, які можуть допомогти підприємствам туристичної галузі пристосуватися до змін на ринку [3]. У статті [6] досліджуються питання сталого розвитку туризму та його вплив на навколишнє середовище. Автори наголошують на необхідності зменшення кількості викидів вуглекислого газу, що спричиняється авіаційним транспортом, і на розвитку сталих технологій у туризмі (рис. 1).

Наприклад, заміна авіаційного транспорту більш екологічно чистими транспортними засобами, такими як електромобілі, може сприяти зниженню негативного впливу туризму на навколишнє середовище [6].

Окрім цього, екологічна стійкість у туризмі передбачає також використання екологічно чистих матеріалів у готелях та інших туристичних закладах,

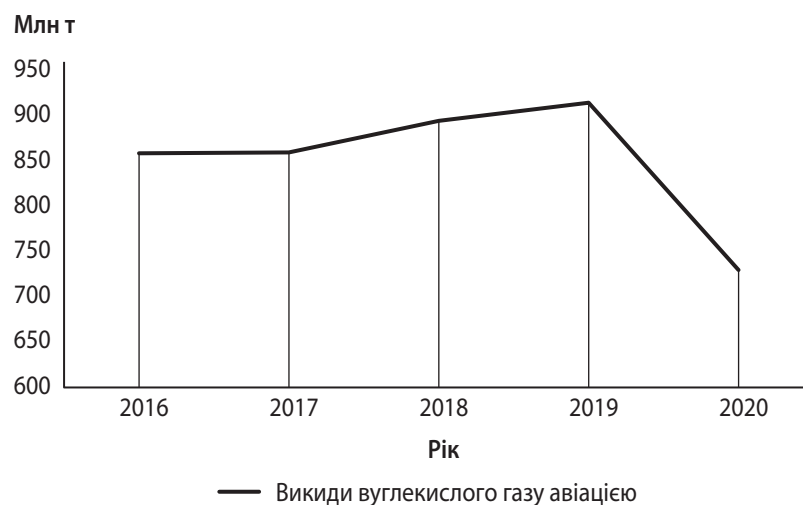

Рис. 1. Викиди вуглекислого газу авіацією, млн т

Джерело: складено за даними [1].

зниження кількості відходів та їх переробку, використання відновлюваних джерел енергії та багато іншого [1].

Загалом екологічна стійкість є важливим аспектом розвитку логістики в туризмі, оскільки вона допомагає забезпечити більш ефективне використання ресурсів, що приводить до вдосконалення логістики. Одним із найбільш актуальних викликів, що стоять перед логістикою в туризмі, є необхідність підвищення ступеня цифрової трансформації галузі. Лише 16% підприємств туристичної галузі заявляють про те, що вони перебувають на високому рівні цифрової готовності. Більшість компаній використовують лише базові технології, такі як онлайн-бронювання та електронні платежі, та потребують серйозних зусиль для підвищення ефективності своїх процесів. Способами підвищення рівня цифрової готовності є застосування «розумних» технологій, таких як Інтернет речей (IoT), цифрова логістика, хмарні технології, AI [2; 4] (табл. 1).

глобальними дистрибутивними мережами (Global Distribution System – GDS). У роботі Н. Akyurt, М. Ergün [8] зазначено, що ці системи дають змогу туристичним агентствам швидко та ефективно забронювати авіаквитки, готелі та інші туристичні послуги в будь-якій точці світу. Вони також допомагають забезпечити максимальну ефективність витрат на транспортування та логістику туристів [8].

Однак на шляху до підвищення рівня цифрової трансформації в галузі логістики в туризмі стоять певні виклики та перешкоди. Найбільш важливими серед них є відсутність стандартизованого формату обміну даними між різними компаніями, а також проблеми із захистом і конфіденційністю даних.

Завдяки розвитку технологій та змінам у поведінці споживачів логістика в туризмі стає дедалі більше орієнтованою на індивідуальні потреби туристів.

ВИСНОВКИ

У підсумку зазначимо, що логістика в туризмі є важливим елементом туристичного бізнесу, який

Таблиця 1

Підвищення ступеня цифрової трансформації в галузі логістики в туризмі

Елемент трансформації	Опис	Приклади
Цифрова логістика	Використання цифрових технологій для оптимізації процесів транспортування, зберігання та доставки товарів і послуг	Системи автоматизованого контролю вантажів, системи відстеження маршрутів, електронні системи накладних
Інтернет речей	Використання сенсорів та інших засобів для збору даних про рух товарів та послуг з метою поліпшення ефективності транспортування й забезпечення точності	Системи відстеження багажу, «розумні» системи освітлення та опалення готелів, системи безпеки на транспорті
Хмарні технології	Використання хмарних платформ для зберігання та обробки даних про клієнтів, готелі та транспорт, що дозволяє полегшити взаємодію з клієнтами та зменшити витрати	Електронні системи бронювання готелів, онлайн-каси для квитків на транспорт, електронні системи збору даних про клієнтів
ШІ	Використання ШІ для оптимізації процесів бронювання, обробки платежів, відстеження вантажів та вдосконалення послуг для клієнтів	Рекомендаційні системи для вибору туру, автоматизовані системи обробки заявок на бронювання, чат-боти для відповіді на запитання клієнтів

Джерело: складено за [4].

Однак розвиток технологій також додає свої виклики для логістики в туризмі. Наприклад, зростання популярності "self-service" технологій, таких як онлайн-чек-ін та безконтактні платежі, може вимагати змін у процесах і технологіях управління туристичними послугами. Крім того, зростання віртуальних технологій, як-от віртуальні тури та онлайн-екскурсії, може мати вплив на популярність реальних туристичних послуг і привести до зміни споживчої поведінки туристів [5; 7; 8].

Однією з ключових технологій, яка значно полегшує логістику в туризмі, є системи управління

вдіграє визначальну роль у забезпеченні ефективної організації та координації туристичних послуг. У зв'язку зі зростаючою конкуренцією та швидким розвитком технологій логістика в туризмі повинна стати більш гнучкою й адаптованою до змін на ринку, щоб задовольнити потреби туристів та забезпечити максимальну ефективність туристичного бізнесу.

Для досягнення цих цілей туристичні компанії повинні використовувати новітні технології та методи логістики, такі як віртуальна реальність, блокчейн, машинне навчання тощо, для поліпшення координації та ефективності управління туристичними по-

слугами. Крім того, управління логістикою має бути здійснене в рамках сталого розвитку, що вимагає забезпечення екологічної сталості та зниження впливу туризму на довкілля.

У сучасному світі, де туризм є однією з галузей, що зростають найшвидше, логістика в туризмі відіграє важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності туристичного бізнесу та задоволенні потреб туристів. Таким чином, вивчення та розробка нових технологій та методів логістики в туризмі, а також забезпечення екологічної сталості та відповідальності перед суспільством і довкіллям, є важливими викликами та перспективами розвитку логістики в туризмі в сучасному світі. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. CO₂ Emissions from Fuel Combustion: Highlights. Paris: IEA Publishing, 2022. URL: https://iea.blob.core.windows.net/assets/f535fcce-abe8-49ff-9cc9-5c1d9d6eec07/WORLD_GHG_Documentation.pdf
2. Kozak M. W. Innovation, Tourism and Destination Development: Dolnośląskie Case Study. *European Planning Studies*. 2014. Vol. 22. Iss. 8. P. 1604–1624. DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2013.784597>
3. Levchenko Y., Tszhima Y., Slobodian N., Nehoda O. Organization and planning of the enterprises of the future: legal status. *Futurity Economics & Law*. 2022. P. 22–29. DOI: <https://doi.org/10.57125/fel.2022.12.25.03>
4. Plekhanov D., Franke H., Netland T. H. Digital transformation: A review and research agenda. *European Management Journal*. 2022. In press. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.emj.2022.09.007>
5. Lohmer J., Silva E. R., Lasch R. Blockchain Technology in Operations & Supply Chain Management: A Content Analysis. *Sustainability*. 2022. Vol. 14. Iss. 10. Art. 6192. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14106192>
6. Zolfani S. H., Sedaghat M., Maknoon R., Zavadskas E. K. Sustainable tourism: a comprehensive literature review on frameworks and applications. *Economic Research*. 2015. Vol. 28. Iss. 1. P. 1–30. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2014.995895>
7. Gretzel U., Koo Ch., Sigala M., Xiang Zh. Special issue on smart tourism: convergence of information technologies, experiences, and theories. *Electronic Markets*. 2015. Vol. 9. P. 175–177. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12525-015-0194-x>
8. Akyurt H., Ergün M. Logistic Management in Tourism. In book: *Research & Reviews in Social, Human and Administrative Sciences*. Chapter 8. 2019. P. 103–114. URL: https://www.academia.edu/45179865/LOGISTICS_MANAGEMENT_IN_TOURISM
9. Yarmoliuk O. Information support of enterprises: problems, challenges, prospects. *Futurity Economics & Law*. 2022. Vol. 2. No. 1. P. 12–22. DOI: <https://doi.org/10.57125/FEL.2022.03.25.02>

REFERENCES

- Akyurt, H., and Ergun, M. "Logistic Management in Tourism". *Research & Reviews in Social, Human and Administrative Sciences*, ch. 8 (2019): 103-114. https://www.academia.edu/45179865/LOGISTICS_MANAGEMENT_IN_TOURISM
- "CO₂ Emissions from Fuel Combustion: Highlights". Paris: IEA Publishing, 2022. https://iea.blob.core.windows.net/assets/f535fcce-abe8-49ff-9cc9-5c1d9d6eec07/WORLD_GHG_Documentation.pdf
- Gretzel, U. et al. "Special issue on smart tourism: convergence of information technologies, experiences, and theories". *Electronic Markets*, vol. 9 (2015): 175-177. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12525-015-0194-x>
- Kozak, M. W. "Innovation, Tourism and Destination Development: Dolnoslaskie Case Study". *European Planning Studies*, vol. 22, no. 8 (2014): 1604-1624. DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2013.784597>
- Levchenko, Y. et al. "Organization and planning of the enterprises of the future: legal status". *Futurity Economics & Law* (2022): 22-29. DOI: <https://doi.org/10.57125/fel.2022.12.25.03>
- Lohmer, J., Silva, E. R., and Lasch, R. "Blockchain Technology in Operations & Supply Chain Management: A Content Analysis". *Sustainability*, art. 6192, vol. 14, no. 10 (2022). DOI: <https://doi.org/10.3390/su14106192>
- Plekhanov, D., Franke, H., and Netland, T. H. "Digital transformation: A review and research agenda". *European Management Journal* (2022). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.emj.2022.09.007>
- Yarmoliuk, O. "Information support of enterprises: problems, challenges, prospects". *Futurity Economics & Law*, vol. 2, no. 1 (2022): 12-22. DOI: <https://doi.org/10.57125/FEL.2022.03.25.02>
- Zolfani, S. H. et al. "Sustainable tourism: a comprehensive literature review on frameworks and applications". *Economic Research*, vol. 28, no. 1 (2015): 1-30. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2014.995895>